

OPINIA PRAWNA

w przedmiocie odpowiedzi na pytanie: jaka jest droga prawna dochodzenia przez mieszkańców odszkodowania wyrządzonego działaniem przedsiębiorstwa górniczego?

I. Przedmiot informacji

Przedmiotem informacji jest udzielenie odpowiedzi na pytanie, czy w obecnej sytuacji prawnej istnieje możliwość dochodzenie odszkodowania przez mieszkańców Gminy Oświęcim za szkody, które zostały im wyrządzone działaniem pobliskiego przedsiębiorstwa górniczego.

II. Stan faktyczny

W 2011 roku na terenie Gminy Oświęcim miały miejsce silne wstrząsy spowodowane działalnością Kompanii Węglowej S.A. Oddział KWK „Piaś” w Bieruniu. W wyniku tych tąpnięć doszło do pęknięcia ścian, sufitów czy naruszenia konstrukcji nieruchomości należących do mieszkańców gminy. Z roku na rok wstrząsy stają się coraz bardziej uciążliwe i powodują coraz większe szkody.

III. Podstawa prawna

1. Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz.U. z 1964 r., Nr 16, poz. 93 z późn. zm.)
2. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze (Dz.U. z 2011 r., Nr 163, poz. 981) – obowiązująca od 1 stycznia 2012 r. - dalej: „prawo górnicze”.

IV. Analiza prawna

Zakres odpowiedzialności przedsiębiorcy górniczego za następstwa swoich działań normują przepisy prawne rangi ustawowej, spośród których najistotniejsze to w/w Kodeks cywilny oraz ustawa o prawie geologicznym i górniczym.

Zgodnie z tymi regulacjami, aby można mówić o powstaniu szkody górniczej musi zaistnieć odpowiedni ciąg przyczynowo-skutkowy, tj. wystąpienie łącznie trzech następujących przesłanek:

- a) zdarzenia, z którym łączy się obowiązek naprawienia szkody (czyli ruch przedsiębiorstwa górniczego),
- b) powstania szkody,
- c) związku przyczynowego między zdarzeniem a powstałą szkodą.

Ustawa prawo górnicze stanowi, iż właściciel nieruchomości nie może się sprzeciwić zagrożeniom stwarzanym przez działalność przedsiębiorstwa górniczego, jeśli działa ono w granicach prawa. Właściciel może natomiast domagać się zapobieżenia ewentualnie mogącym powstać szkodom, a także żądać naprawienia szkód już powstałych.

Znowelizowana ustawa prawo górnicze odstępuje od dotychczas obowiązującej reguły, w myśl której podstawową formą naprawienia szkody było przywrócenie stanu poprzedniego. Od 1 stycznia 2012 r. prawo wyboru formy naprawienia szkody (bądź to przez przywrócenie stanu poprzedniego, bądź przez zapłatę odpowiedniej sumy pieniężnej) przysługuje poszkodowanemu – zgodnie z zasadą wyrażoną w art. 363 § 1 kodeksu cywilnego. Obowiązek przywrócenia stanu poprzedniego ciąży na tym, kto jest odpowiedzialny za szkodę. Obowiązek ten może jednak wykonać również sam poszkodowany – za zgodą podmiotu odpowiedzialnego za szkodę – w zamian za zapłatę odpowiedniej kwoty pieniężnej.

Dochodzenie roszczeń o naprawienie szkód wyrządzonych ruchem zakładu górniczego odbywa się na gruncie prawa cywilnego, a zatem ewentualny spór między poszkodowanym a przedsiębiorcą podlega rozstrzygnięciu przez właściwy sąd powszechny, jednakże dopiero po wyczerpaniu postępowania ugodowego. Warunek wyczerpania takiego postępowania można uznać za spełniony jeśli przedsiębiorca odmówił zawarcia ugody (co powinno nastąpić w drodze wyraźnego oświadczenie woli wyrażającego negatywny stosunek do żądania wysuwanego przez poszkodowanego) lub jeśli przedsiębiorca nie odpowiedział na wniosek poszkodowanego w ciągu 30 dni od daty jego otrzymania. Podjęcie w tym terminie przez przedsiębiorcę faktycznych czynności zmierzających do zawarcia ugody jest natomiast wystarczające do uznania, że warunek wyczerpania postępowanie ugodowego nie został spełniony (mimo, iż w okresie 30 dni nie doszło do zawarcia ugody).

Zgodnie z przepisami ustawy o kosztach sądowych, strona dochodząca naprawienia szkód spowodowanych ruchem zakładu górniczego, o których mowa w ustawie o prawie górniczym, nie ma obowiązku uiszczenia kosztów sądowych.

Roszczenia związane ze szkodami spowodowanymi ruchem zakładu górniczego przedawniają się z upływem 5 lat od dnia dowiedzenia się o szkodzie.

Każde z przedsiębiorstw górniczych ma wewnętrzny tryb zawierania ugody i posiada własne formularze, które w związku z zaistniałymi szkodami należy zastosować.

Wokół terenów gminy Oświęcim prowadzi działalność Kompania Węglowa S.A. Oddział „Piast” w Bieruniu. Wszelkie szkody górnicze, które mogą wyniknąć na terenie gminy, z wielkim prawdopodobieństwem będą inicjowane właśnie przez kopalnię „Piast”. W związku z powyższym należy zapoznać się z ewentualną procedurą

odszkodowawczą, która jest bezpośrednio regulowana przez przedmiotową kopalnię.

Kopalnia „Piast” stanowi oddział Kompanii Węglowej S.A. Procedury odszkodowawcze przewidziane dla całej Kompanii, obowiązują również dla terenów objętych działalnością kopalni w Bieruniu. Zgodnie z informacjami podanymi na stronie internetowej Kompanii Węglowej:

We wszystkich oddziałach Kompanii Węglowej S.A. obowiązują jednolite zasady i tryb postępowania w sprawach szkód górniczych, określone przepisami wewnętrznymi, w szczególności:

- ▲ instrukcją w sprawie trybu i zasad postępowania przy usuwaniu i zapobieganiu szkodom wyrządzonym ruchem zakładu górniczego,*
- ▲ procedurą postępowania w przypadku szkód górniczych w ramach zintegrowanego systemu zarządzania ISO,*
- ▲ regulaminem udzielania zamówień w Kompanii Węglowej S.A.*

Zgodnie z procedurą obowiązującą w Kompanii Węglowej S.A., postępowanie o naprawienie szkody wszczynane jest na pisemny wniosek poszkodowanego, który należy złożyć w odpowiednim oddziale Kompanii (w wypadku mieszkańców Gminy Oświęcim takim oddziałem będzie Oddział „Piast” w Bieruniu). W sytuacji zagrożenia życia bądź zdrowia, może zostać zastosowany tryb awaryjny zgłoszenia szkody, tj. zgłoszenie telefoniczne. Wnioski winny być złożone na stosownych formularzach.

Po rozpatrzeniu wniosku i zbadaniu jego zasadności, przedsiębiorstwo górnicze ma obowiązek niezwłocznego zawiadomienia w formie pisemnej wnioskodawcy o swoim rozstrzygnięciu.

W przypadku stwierdzenia związku przyczynowego pomiędzy szkodą i ruchem zakładu górniczego przeprowadzane są oględziny szkód. Z propozycją terminu przeprowadzenia oględzin winien wystąpić Oddział KW SA (właściwy do rozpatrzenia wniosku), w terminie 14 dni kalendarzowych do daty otrzymania wniosku.

Oględziny są dokonywane w obecności wnioskodawcy przez osobę posiadającą

odpowiednie uprawnienia zawodowe. Z oględzin spisywany jest protokół. Wnioskodawcy przysługuje prawo otrzymania protokołu.

Podstawą prawną do naprawienia szkody jest zawarcie ugody pomiędzy wnioskodawcą a Kompanią. Naprawienie szkody polegające na przywróceniu stanu poprzedniego może być dokonane bądź przez przedsiębiorstwo górnicze bądź przez poszkodowanego.

W sytuacji nie zawarcia ugody pomiędzy Kompanią a poszkodowanym, można wystąpić do sądu cywilnego z pozwem przeciwko Kompanii.

V Wnioski

Reasumując powyższe należy stwierdzić, iż dochodzenie odszkodowania za szkody poniesione w związku z działaniem przedsiębiorstwa górniczego jest nie tylko możliwe ale i konieczne. Zanim jednak poszkodowany skieruje sprawę do sądu, musi przejść tryb postępowania ugodowego. Należy pamiętać, iż sprawa dotycząca prawa górniczego, skierowana do sądu jest wolna od opłat, dlatego też dostępny jest ten tryb dla wszystkich, nawet najuboższych. Koszty sądowe określone powyżej nie obejmują kosztów zastępstwa procesowego.